

Совок: шкідливі стереотипи, згубні омани, світоглядні прогалини, безглузді упередження...

Є таке поняття — «совок» — узагальнююча назва того поганого, що ми взяли із недавнього драматичного, трагічного, злочинного радянського минулого. Так само називають і носіїв недолугої ідеології, що мала б уже давно і успішно лишитись в минулому

Совок (від рос. «советский») — зневажливий саркастичний термін, що позначає людину з рабською ментальністю, психологічними та суспільними установками, характерними для радянського сприйняття дійсності. Застосовується також як назва колишнього СРСР, відповідної системи поглядів та способу життя.

В аналогічних контекстах вживається словосполучення *homo sovieticus* («гомо советікус», псевдо-латина) — саркастичний термін стосовно людини, яка сприймає навколишній світ, керуючись системою міфів Радянського Союзу. Подібне, але ще більш зневажливе значення має поняття «вата» («ватники»), що широко вживається з 2013–2014 рр. для позначення прорадянськи, проросійськи та сепаратистськи налаштованих обивателів.

Звичайно, світ не чорно-білий, було за радянських часів і добре, але совість не дозволяє забути багатомільйонні жертви, поламани долі, несправедливість, брехню і кров... Тоді панували тоталітаризм, мілітаризм, всевладдя спецслужб, демагогія і фальсифікація, ідеологічна обробка, масова пропаганда, «промивка» мізків, залякування, утиск національної свідомості, русифікація, масовий терор, концтабори, голодомор, переселення народів, кримінальне переслідування за інакодумство, каральна психіатрія... І на фоні всього цього — виховання так званої радянської людини з постійним «відсіюванням» (аж до фізичного знищення) тих, хто не підкорявся... Тому й досі живуть поряд із нами ті, хто не готовий визнавати злочини радянської влади, ностальгує за раб-

ством і страхом, мріє про диктатуру. Це можуть бути навіть молоді люди, що народилися вже за часів Незалежної України, адже совок як важка спадкова хвороба може передаватися від батьків, дідусів та бабусь дітям і онукам. Водночас ця система поглядів продовжує бути небезпечною ідеологічною зброєю в руках пропагандистів «руського міра». Щоб не повернулося жахливе минуле, щоб уникнути ризику стати жертвами російської пропаганди, необхідно знати основні ознаки совка:

1. Рабська психологія. Небажання бути вільним. Страх свободи. Відсутність свідомої громадянської позиції, невміння і неготовність боротися за свої права, відстоювати честь та гідність. Синдром маленької людини, заподадливість перед знонайменшим начальством, боягузтво, готовність стати на сторону сильного, не розбираючись, чи він правий.

2. Косність, консерватизм. Свідомість, повернена в минуле.

Ностальгія за колишніми часами, ідеалізованим Радянським Союзом. Небажання змін, страх будь-яких реформ, підозріливе ставлення до технічного прогресу.

3. Патерналізм (від лат. *pater* — батько).

Система поглядів, що ґрунтується на ідеях опіки, виховання та контролю держави («батька») щодо народу («дітей»). З боку людей — відсутність віри у власні сили, неготовність брати відповідальність за свою долю, очікування, що все має дати держава — безкоштовно і найвищої якості. Тому для совка є знаковими (рос.) — «царь-батюшка», «родина-мать», «отец

Звичайно, світ не чорно-білий, було за радянських часів і добре, але совість не дозволяє забути багатомільйонні жертви

народов» (Сталін)... Совок мріє про стабільність, передбачуваність, державні гарантії, відсутність необхідності самому дбати про своє благополуччя. Він, як вередлива дитина, вважає, що «всі йому винні», не бажає важко працювати, вмикати мізки і аналізувати, які суспільні блага є реальними, а які — всього лише утопічна казочка для дорослих. Патерналізм є живильним середовищем для популізму безвідповідальних політиків.

4. Пошук «твердої руки». Соціальний мазохізм, сталінізм, готовність жити в тоталітарній державі в умовах диктатури, масових репресій та відсутності свободи слова. Демонізація спецслужб, перебільшення їхніх можливостей («вони знають все»). Хворобливий пошук тієї сили, якій можна підкоритися і яка пояснить, як треба жити, у що вірити, кого ненавидіти. З усіх церков совок обере ту, в якій найбільшою мірою панує диктат, де в категоричній формі наказують, як діяти, проти чого протестувати, за кого голосувати. Якщо претендента на диктатора немає в своїй країні, совок шукатиме його в сусідній — аж до втрати державної незалежності. На побутовому рівні — культ «міцного керівника», брутального і матюкливого на відміну від «нездари-інтелігента» в окулярах.

5. Пошук зовнішніх і внутрішніх ворогів. Створення образу ворога і боротьба з ним. Бажано, щоб в кожний окремий період був один, чітко означений об'єкт для ненависті. Все це відбувається в контексті чорно-білого сприйняття світу: правда і кривда, добро і зло, «наші» і «вороги».

6. Ксенофобія (від двох грец. слів — «чужинець», «незнайомець» та «страх») — страх і ненависть до чужинців, будь-чого незвичного, дивного, культурно відмінного. Різке (до агресивності) неприйняття чужої культури, релігії, мови, способу життя. Успадкована від СРСР істерична ненависть до Америки та Європи, расизм, антисемітизм, гомофобія, нетерпимість до іммігрантів, біженців, ромів, іноземців, будь-яких «особливих» людей.

7. Страх, боягузтво. Совки бояться всього — бідності, голоду і репресій; начальників, чиновників і спецслужб... Бояться говорити не ті слова, підтримати не ту силу. Через тваринний страх і прагнення фізичного виживання совок підтримує тих, хто найбільше здатен вдаватися до злочинних дій та репресій. В уяві совка демонстрація лояльності до найбільш загрозливої сили має врятувати йому життя. Совок не здатен жертвувати собою (навіть частиною свого благополуччя та комфорту) заради ідеї.

8. Правовий нігілізм. Переконавання, що закони існують лише для того, щоб їх обходити (закон — як дишло...). Поблажливе ставлення до корупції, визнання того, що сильні та багаті вправі обходити закони, бажання й самому потрапити до цього «кола обраних», мрія провратися на «теплецьке місце». Совок вважає нормальним дурити державу, тягнути з роботи все, що «погано лежить», маніпулювати з податками та оплатою за комунальні послуги. Улюблена теза «Комуністи крали і нам давали».

9. Соціальна пасивність. Дешева критиканство, звичка лаяти керманічів (якщо вони не викликають страху) і водночас нічого не робити для покращання своєї долі, життя громади, рідного міста, села, країни. Почуття зверхності та презирства до тих, хто діє (волонтерів, активістів),

теоретизування, чому нічого не треба робити. Це відлуння «кухонного дисидентства» (інакюдумства на словах у приватних бесідах), яке не передбачало ніяких дій. Саме з типових совків складається «диванна сотня», яка розганяє в соцмережах «зраду» і не робить нічого суспільно корисного.

10. Невміння робити свідомий вибір. Неготовність брати реальну участь у демократичному процесі, самостійно визначатися, нести відповідальність за свій вибір. За радянських часів були безальтернативні «вибори без вибору» — в бюлетені було прізвище лише одного кандидата від «блоку комуністів та безпартійних». Декілька поколінь звикли голосувати «як скажуть», тому й досі чекають, щоб все за них вирішував хтось інший, щоб знайшлися ті, хто накаже, як діяти. Серед совків також багато «протівсіхів», які відмовляються від вибору взагалі, та «більшовиків», які бездумно обирають силу, що прогнозовано має перемогти.

11. Уніфікованість та безальтернативність.

Тяжіння до зрівнялки, відмова від конкурентності, презирство до індивідуального. Бажання, щоб навколишній світ був передбачуваним, рутинним і сірим, не лякав буйством кольорів, нестандартними особистостями, епатажними проявами. Мрія, щоб усі були однаковими, жили «правильно» і просто, мали примітивні і зрозумілі прагнення, типову поведінку. Несмак, відмова від власного стилю в одязі, зачісці, манері поведінки. Страх виділятися, стремління сховатися в натовпі, бути «як усі». Бажання до когось доєднатися, відчуття себе частиною якоїсь спільноти. Совок — це людина колективу, натовпу, стада. Будь-яка незалежна людина, що здатна самостійно мислити, виявляти ініціативу, діяти на свій розсуд, викликає у совка шалене роздратування.

12. Перемога матеріального над духовним. Байдужість до внутрішнього світу людини (і свого також), зневажливе ставлення до тих, хто мислить, шукає сенс життя, керується вищими ідеалами, має власну думку, готовий пожертвувати своїм благополуччям заради соціального прогресу. Неповага до філософії, психології. Вибір на користь стабільної ситості. У совка все перемагає «шлунок» як гарантований мінімум для фізичного виживання.

13. Відсутність критичного мислення. Небажання і невинність самому шукати та осмислювати інформацію. Демагогія, пафосність, дешева риторика, гучні слова, за якими немає сенсу, схильність говорити штампами, невинність продукувати ідеї. Сліпа (на кшталт релігійної) віра в радянські міфи. Небажання визнавати факти, свідчення очевидців, історичні дослідження. Згадки про часи газети «Правда» спонукають совків до хворобливих пошуків новинних ресурсів, які б категорично і без зайвих аргументів видавали інформацію для автоматичного бездумного засвоєння.

14. Гігантоманія. Компенсація власної нікчемності відчуттям приналежності до чогось великого, потужного, загрозливого і переможного. Бажання бути частиною держави, що більша територіально і кількісно, а значить (як їм задається) автоматично сильніша. Людина проектує на себе міць войовничої мілітаризованої країни, приписує собі вигадані чи перебільшені подвиги та успіхи. Це звеличує її у власних очах, дарує солодке відчуття зверхності над іншими людьми, країнами, народами... Совки ностальгують за приналежністю до імперії зла, що становила 1/6 земної кулі, захоплювала нові території, підкорювала народи. Гігантоманія виявля-

Неповага до філософії, психології. Вибір на користь стабільної ситості. У совка все перемагає «шлунок»

Совки люблять повторювати: «Не п'є лише хворий або велике стерво», «Хто не палить і не п'є, здоровеньким той помре»

ється також у бажанні розставляти величезні войовничі скульптури та статуї вождів.

15. Неповага до приватної власності. Зневага і навіть ненависть до тих, хто здатен ризикувати, покладатися лише на себе, досягати чогось власною працею та наполегливістю. Хвороблива заздрість до можливих людей. виправдання своєї нездатності досягти матеріального достатку тим, що «всі вони крадії». Бажання «все забрати і поділити» за більшовицьким лозунгом «Грабуї награбоване!». Очікування милості і милостині від держави, любов до будь-яких подачок, прагнення не заробити, а здобути щось на халяву.

16. Моральна ницість і культурна обмеженість. Агресивність, побутове хамство, нестриманість, матюкність, презирство до інтелігентності та гарних манер як до прояву слабкості. Невихованість, відсутність такту, безпардонність, звичка втручатися в особисте і навіть інтимне життя інших, у справи, в яких геть не розбираєшся. Безлад і жahlливі стосунки у своїй сім'ї, нехлюйство у власній хаті і водночас — купа інтересу до життя інших, звичка всіх судити і повчати. Непорядність, підлість. виправдання негідних вчинків «вищими інтересами», доцільністю, обставинами, тим, що «мета виправдовує засоби», «так роблять усі» тощо. Совок не є людиною честі, не дотримується слова, здатен надурити, принизити і при цьому агресивно доводить свою правоту.

17. Презирство до здорового способу життя. Совки люблять повторювати: «Не п'є лише хворий або велике стерво», «Хто не палить і не п'є, здоровеньким той помре». Їх дратують всі, хто займаються спортом, дотримуються дієти, не мають шкідливих звичок. Про таких людей вони з презирством та осудом говорять, що «вони занадто себе люблять». Радянській владі не були потрібні вільні громадяни, а внутрішня свобода неможлива за наявності шкідливих звичок...

Сьогодні ми говоримо не про минуле, а про нашу сучасність і наше майбуття. Адже неможливо досягти нічого обнадійливого, прогресивного і світлого без усвідомлення того, що стоїть на заваді цивілізованого розвитку країни, загрожує самому існуванню Незалежної України. Все це тим більш загрозливо, що сьогодні основним носієм і транслятором совка виступає країна-агресор. Росія експлуатує радянські міфи для реставрації злочинного режиму і територіального відновлення Радянського Союзу. На жаль, ці пропагандистські прийоми спрацьовують, оскільки лягають на ґрунт ще не очищеної від совка свідомості частини українців. Кожному з нас потрібно по краплі вичавлювати із себе «совка» — і тим, хто встиг пожити за часів тоталітаризму, і тим, хто отримав цю реакційну ідеологію через своїх родичів, деяких сучасних політиків та російську пропаганду.

Марія Кириленко

ЦСПР Київ-Святошинський центр соціально-психологічної реабілітації населення
www.boyardka.cspr.info

В США одобрено революційний метод лікування рака

FDA вперше одобрив метод лікування рака, оснований на генній терапії. Тепер так називають Т-клітинну CAR-терапію (CAR-T), зареєстровану як Кимрайа (Cymriah, тисагенлеклейсел), будуть застосовувати для лікування гострого лімфобластного лейкоза у дітей і людей молодого віку*

Суть лікування полягає в тому, що у пацієнта виділяють Т-лімфоцити і відправляють їх в спеціальну лабораторію, де піддають генетичній модифікації. В результаті на поверхні лімфоцитів з'являється специфічний білок — химерний антигенний рецептор (CAR), який забезпечує зв'язування Т-лімфоцитів з раковими клітинами, існуючими на своїй поверхні специфічний антиген CD19. Після генетичної модифікації Т-лімфоцити культивують, очищують і знову вводять в організм пацієнта, де вони знищують ракові клітини. Цикл виробництва персональних модифікованих лімфоцитів для пацієнта займає 22 дні. Таким чином, кожна доза Кимрайа — це власні генетично модифіковані Т-лімфоцити пацієнта. Розробником Кимрайа є швейцарська компанія Novartis.

Гострий лімфобластний лейкоз (ОЛЛ) — онкологічне захворювання кісткового мозку і крові, при якому в організмі виробляються аномальні В- або Т-лімфоцити. ОЛЛ — швидко прогресуюче захворювання, найбільш поширена форма раку серед дітей. Кимрайа одобрена для лікування дітей і людей молодого віку з В-клітинним ОЛЛ, який не відповідає на стандартне лікування або рецидивує (доля таких пацієнтів становить 15–20% всіх хворих на ОЛЛ).

Ефективність і безпеку Кимрайа вивчали в мультицентровому клінічному дослідженні, в якому взяли участь 63 пацієнта з рецидивуючої або рефрактерної ОЛЛ. За 3 місяці лікування ремісія відзначена у 83% учасників дослідження.

Важко зазначити, що застосування Кимрайа може призводити до розвитку важких побічних ефектів, зокрема, неврологічних ускладнень і синдрому викидання цитокінів — системної реакції на активацію і проліферацію CAR-Т-клітин, проявляючої лихоманку і гриппоподібні симптоми. Також в процесі 22 днів після введення лімфоцитів можливо розвиток важких інфекцій, артеріальної гіпотензії, пошкодження нирок, гіпоксії і т.д. Для оцінки довготривалої безпеки Кимрайа компанія Novartis зобов'язана проводити постмаркетингові спостережні дослідження застосування методу.

*FDA approval brings first gene therapy to the United States: <https://www.fda.gov/NewsEvents/Newsroom/PressAnnouncements/ucm574058.htm>